

LOUISE
ALLAN

*Het lied
van Zussen*

MOZAÏEK | ROMAN

Het lied van zussen

LOUISE ALLAN

*Het lied
van zussen*

Vertaald door Roeleke Meijer-Muilwijk

Uitgeverij Mozaïek, Utrecht

ISBN 978 90 239 5555 9 (boek)
ISBN 978 90 239 5556 6 (e-book)

Vertaling: Roeleke Meijer-Muilwijk
Ontwerp omslag: bij Barbara
Omslagbeeld: Elisabeth Ansley / Trevillion Images
Lay-out en dtp: Gewoon Geertje

Oorspronkelijk uitgegeven door Allen & Unwin Bookpublishers,
Australië, onder de titel *The Sisters' Song*.

Engelstalige uitgave © 2018 Louise Allan
Nederlandse uitgave © 2018 Uitgeverij Mozaïek, Utrecht

www.uitgeverijmozaiek.nl

Alle rechten voorbehouden

*Er bestaan vrouwen die beter geen kinderen kunnen krijgen;
andere vrouwen worden geboren om moeder te zijn,
en niets anders.*

Ida Bushell, 1947

Deel I

*Want elke vrouw was ooit een meisje
met haar eigen dromen.*

1

De schaarse herinneringen die ik aan mijn vader heb, zijn al bijna vervaagd, en ik heb maar twee foto's van hem. De eerste werd door oom Vernon met zijn grote Kodak kistcamera genomen tijdens een picknick bij de berg Ben Craeg. Het is een foto waarop we met ons allen op een geruite deken in een weide zitten. De lucht is helder en achter ons is de Ben Craeg te zien, bijna tot aan de top begroeid met bomen. Mams en tante Lorna, haar zus, zitten aan de ene kant; ze glimlachen stralend onder hun hoeden vol bloemen. Papa zit in het midden, met zijn benen uitgestrekt, en glimlacht naar de camera. Nora, mijn jongere zusje, zit op zijn knie; haar engelachtige gezicht wordt omlijst door lichtblonde krullen. Ik zit naast hen. In die tijd zal ik ongeveer vijf of zes geweest zijn, en mijn gezicht verdwijnt bijna achter de rand van een witte clochehoed, alsof ik probeer me te verstoppen. Ik hou Frances, mijn pop, stevig vast en laat mijn andere hand op papa's arm rusten, zodat hij niet kan vergeten dat ik er ook ben.

De andere foto is een portret van mijn vader en moeder samen, en daarop glimlachen ze geen van beiden. Mams' haar is gekruld en vastgespeld, haar wangen zijn glad en haar mond is roze. Ze zit stijf rechtop, als een pop, en probeert zich zo veel mogelijk uit te rekken, maar naast papa lijkt ze nog steeds klein. Hij staat achter haar en ook hij kijkt plechtig. Zijn kin is lang en hij is zo mager en hoekig dat zijn kostuum los om hem heen hangt, alsof hij niet meer dan een skelet is. Hij is veranderd sinds de eerste foto... hij was al ziek toen deze tweede foto genomen

werd. Daarom hebben ze ervoor geposeerd. Mams wilde een foto van hen samen hebben voordat hij stierf; daarom hebben ze hun mooiste kleren aangetrokken en zijn ze naar de fotostudio gegaan.

Ik herinner me de keer dat ik hem achter de schuur aantrof, met rood gevlekt braaksel in het gras bij zijn voeten.

‘Niet aan mams vertellen,’ zei hij. Dat bleef hij herhalen tot ik beloofde dat ik het niet zou doen.

Maagkanker, hoorde ik tante Lorna op een dag na de mis aan meneer Clarke vertellen. Elke avond knielden we rondom het Mariabeeld op de schoorsteenmantel en telden weesgegroetjes af op onze rozenkransen, in de hoop dat hij beter zou worden. Dat was alles wat we konden doen: bidden en afwachten.

Daarna zagen we papa niet zo vaak meer; dat mocht niet. Maar soms sloop ik langs de slaapkamer van mijn ouders en als de deur op een kiertje stond, gluurde ik naar binnen. De rolgordijnen waren altijd dicht en hij zat half rechtop in de kussens, met ingevallen wangen en diepliggende ogen, alsof zijn hoofd al hol was; de rest van zijn lichaam vormde een smalle, opstaande rand onder de dekens. Ik herkende hem nauwelijks.

Eén keer zag ik zijn magere, gele arm doelloos in de lucht zwaaien, alsof die niet wist waar hij heen moest. Een andere keer ging ik, toen de dokter uit de kamer vertrokken was, in de deuropening staan en riep hem.

‘Papa... papa...’

Zijn wenkbrauwen schoten omhoog en zijn ogen keken snel de kamer rond alsof hij me zocht. Ik bleef hem roepen tot hij me gevonden had en daarna bewogen zijn ogen niet meer. Hij glimlachte niet, maar hij bleef me aankijken. Hij probeerde zijn hoofd op te tillen en deed zijn mond open, alsof hij probeerde te praten.

Toen kwam de dokter terug en deed de deur achter zich dicht, en dat was de laatste keer dat ik papa levend gezien heb.

We mochten niet naar papa’s begrafenis.

‘Waarom mag ik niet mee?’ vroeg ik.

‘Omdat je zeven jaar bent,’ zei tante Lorna; de bloemen op haar hoed wiebelden.

‘Acht,’ zei ik.

‘Een begrafenis is geen plek voor kinderen,’ zei ze.

‘Maar hij was mijn papa.’

Ze haalde diep adem. ‘Ida, kun je voor de verandering niet eens gewoon doen wat je gezegd wordt?’

Ik slikte moeizaam, zei niets meer en sloeg nijdig naar een insect dat langs kwam vliegen.

‘Waarom wil je er eigenlijk naartoe?’ vroeg Nora toen tante Lorna weg was.

‘Jij bent nog maar zes,’ zei ik. ‘Jij bent te klein om dat te begrijpen.’

Op de dag van de begrafenis werden Nora en ik naar het huis van Molly Bryant gestuurd en terwijl onze vader begraven werd, speelden wij met poppen en hingen we ondersteboven aan de balustrade van de veranda en kregen we geglazuurde cakejes bij de thee.

Daarna veranderde alles. Mams deed de gordijnen niet meer open en het was schemerig en stil in huis. Zelfs het weer leek ons verdriet te imiteren. Ik herinner me de eerste keer dat het regende na papa’s begrafenis. Ik deed de gordijnen op een kier-tje en tuurde naar buiten, maar ik kon de berg Ben Craeg niet zien vanwege de laaghangende bewolking. Het was geen heftige plensbui, alleen een lichte motregen die streepjes over het raam trok, maar voor mij was dat genoeg om me zorgen te maken over papa, die helemaal alleen buiten was in de regen. Ik wilde het huis uit glippen, naar het kerkhof hollen en een deken over hem heen leggen.

De eerste zondag waarop we naar de mis gingen nadat papa gestorven was, stevenden allerlei mensen op mams af en Nora en ik konden geen kant meer op. Ik keek langs schimmige benen en saaie jassen omhoog naar treurige gezichten en schuddende hoofden. Zodra ik kon, pakte ik Nora bij de hand en drong me tussen de benen en jassen door naar buiten, de frisse lucht in.

‘Kom,’ zei ik en ik liep het grindpad aan de zijkant van de kerk op.

‘Waar gaan we naartoe?’ vroeg Nora.

‘Bij onze vader kijken.’

We liepen de drie pijnbomen die de grens van het kerkhof markeerden voorbij, langs de rijen grafstenen naar de nieuwere graven achterin. Toen ik de berg verse aarde zag, ging ik langzamer lopen. Ik wist niet zeker of ik nog verder kon gaan. Ik wilde hem niet zo in de grond zien.

We kwamen bij het bergje chocoladebruine aarde aan en gingen aan het voeteneinde staan. Er stak een stukje metaal uit de grond. Daarin stond een nummer gekrast, en papa’s naam: Edward Parker.

‘Waar is hij?’ vroeg Nora.

Ik wees naar het graf. ‘Daarin.’

‘In de grond?’ vroeg ze.

‘Ja.’

Ze liet mijn hand los en ging naar de zijkant van graf; haar blonde krullen dansten terwijl ze liep. ‘Ik wil daar in.’

Ik wilde daar ook in. Onder de aarde kruipen en die over me heen trekken als een deken. Ik stond daar met mijn glimmende zondagse schoenen aan naar het graf van mijn vader te kijken en wilde me ingraven in die aarde om weer bij hem te zijn.

Het was 1926. Mams was even jong als de eeuw en nu al weduwe.

‘Jullie zijn in de rouw,’ bracht tante Lorna ons in herinnering, telkens als we lachten of vroegen of we naar buiten mochten.

Ik deed mijn best om me te gedragen als iemand die in de rouw is. Ik keek zo treurig en praatte zo zachtjes als ik maar kon, maar ik wilde alleen maar weer normaal zijn. Ik was boos omdat mijn vader gestorven was, maar nog bozer omdat we ons daarnaar moesten gedragen. Soms dook ik onder de gordijnen door om uit het raam te turen en een glimp op te vangen van ons oude leven, dat aan de andere kant van het glas woonde: de lucht en het gras en de Ben Craeg aan de horizon.

Dan sabbelde ik op mijn vlecht en liet mijn gezicht door de zon verwarmen terwijl ik terugdacht aan de pepermuntachtige geur van buiten en aan onze picknicks bij de Ben Craeg. We reden altijd in de achterbak van de open bestelwagen van oom Vernon mee over een zandweg en papa leunde naar buiten en plukte in het voorbijgaan de bladeren van de Australische acacia. Tussen de middag aten we boterhammen en bramentaart, en dan gaf mams me een standje omdat ik vlekken maakte op mijn jurk. Nora en ik liepen om het hardst door het puntige gras naar de bomen en gingen op de lage, kromme takken zitten. Soms lagen we gewoon op onze rug op de grond en keken naar de lucht en naar de wolken die eruitzagen alsof ze daar door een kunstenaar op geschilderd waren.

Ik dacht ook terug aan onze uitstapjes met mams naar het stadsgebied. Dan sjokten we achter haar aan van het postkantoor, waar ze haar pakketten met vilt ophaalde, naar de bakkerij, waar mevrouw Monteath de korstjes van het brood van gisteren voor ons afsneed. In de slagerij stond meneer Slater bij het hakblok te glimlachen, ondanks het feit dat hij een duim miste, en in de kruidenierswinkel gaf meneer Douglas ons met Kerst altijd een zuurstok.

Omdat ik stond te dagdromen, hoorde ik niet dat mams mijn naam riep, en ik schrok me naar als het gordijn achter mij ritselde. Dan trok ze de vlecht uit mijn mond en zei: 'Niet op je haar sabbelen. Je vlechten lijken wel rattenstaarten. En je hebt geen tijd om te dagdromen.'

Daarom bewaarde ik mijn verlangen maar tot het avond was; dan kon ik in bed op mijn haar sabbelen en doen alsof we weer een normaal gezin waren. Ik stelde me voor wat we dan zouden doen: bij papa op schoot zitten en giechelen als hij zijn spieren liet opbollen; naar mams kijken die bij het vuur vilt stoomde voor een hoed die ze aan het maken was en tegen ons snauwde als we haar in de weg liepen; naar papa luisteren als hij een lied zong in een taal die we niet verstonden.

Pak maar een stuk van mij af, bad ik dan, een arm, een been,

of wat U maar wilt. Dat heb ik er graag voor over als papa dan terugkomt, gezond en warm.

Mams bleef steeds langer alleen in haar eigen kamer. Op een dag hoorde ik haar daarbinnen op de muur bonken. Toen ik de kamer in keek, zag ik dat ze een donker grijze deken voor het raam aan het spijkeren was.

‘Wat bent u aan het doen, mams?’ vroeg ik vanuit de deuropening.

‘Het is te licht en ik kan niet slapen.’

‘Dat komt omdat het dag is...’

Ze draaide zich snel om en liet de hamer uit haar hand vliegen. Die vloog door de kamer en draaide wild in de lucht. Ik schrok me naar toen hij de deursponning vlak naast me raakte en met een klap op de vloer viel.

Mams stond trillend, met gebalde vuisten, bij de half opgehangen deken. ‘Ga weg!’ schreeuwde ze. ‘Ga weg!’

Ik draaide me om en rende de gang uit, weg van haar geschreeuw. Toen papa nog leefde, leken haar boze buien en haar hardvochtigheid minder genadeloos. Maar nu was er niemand meer die ons aan het lachen kon maken, niemand die haar klappen kon verzachten.

Daarna kwam tante Lorna elke dag. Ze was ouder dan mams en haar kinderen waren volwassen. Mams en zij zaten de hele middag in mams’ slaapkamer zachtjes met elkaar te praten, terwijl Nora en ik op onze tenen door het donkere huis liepen. Tante Lorna was de enige die dapper genoeg was om mams’ kamer in te gaan; alleen moest ik me daar ook binnen wagen om mams’ po te halen. Voordat ik naar binnen ging, zette ik me schrap, en dan stootte ik zo snel naar binnen en weer naar buiten als ik kon zonder te morsen.

Tegen de avond warmde tante de pan soep op die ze meegebracht had. Dan zaten Nora en ik bij de keukentafel te wachten terwijl tante Lorna mams haalde. Ik rook de warme geur van de soep en het brood en hield met moeite mijn handen naar beneden, want ik wilde niets liever dan ervan smullen.

Dan wankelde mams de gang door, nog altijd in haar nachtpon, met een rood gezicht van de warmte van haar donzen dekbed. Ze bleef in de deuropening staan en hield haar hand voor haar ogen om ze te beschermen tegen de laatste zonnestralen die schuin door het raam naar binnen vielen.

‘Doe dat gordijn dicht,’ zei ze dan. ‘Hoe vaak moet ik dat nog vragen?’

Dan trok ik de gordijnen dicht en daarna zaten we in het halfdonker zwijgend te eten. Daar kon ik niet tegen; ik begon altijd te wiebelen, trok gekke gezichten tegen Nora of kneep onder de tafel in haar knie.

‘Au!’ zei Nora dan.

‘Zit stil, Ida,’ snauwde mams dan. ‘En hou je handen thuis.’ Ze verhief haar stem en haar gezicht schrompelde ineen. ‘Hoe kun je me dit aandoen, uitgerekend nu?’

Dan hield ik op met Nora te knijpen en liet beschaamd mijn schouders hangen.

Elke dag als ze wegging, waarschuwde tante Lorna: ‘Lief zijn, Ida.’ Dan pakte ze mijn elleboog en trok me naar zich toe, zodat ik haar adem op mijn oor voelde en de bloemengeur van haar parfum rook. ‘Want als je niet lief bent, komt je moeder in het gekkenhuis terecht en gaan jullie naar een weeshuis.’

Op een dag stond mams helemaal niet meer op. Tante Lorna kwam en ging weer weg. Een uur later kwam ze terug met oom Vernon, met de auto van dokter Crocker op discrete afstand achter hen aan.

Nora en ik stonden op de veranda aan de voorkant; onze tenen staken tussen de spijlen van de balustrade door. De ochtendrijp was verdwenen, maar we konden onze adem nog steeds in de lucht zien. We keken naar oom Vernon terwijl hij mams naar buiten droeg, naar de auto van de dokter. Ze leek klein in zijn armen en de bloemen op haar hoed wiebelden het hele eind van de voordeur naar de auto. De dokter hield het portier open en oom Vernon liet haar op de achterbank glijden.

‘Waar brengen ze mams naartoe?’ vroeg Nora toen de dokter weggereden was. Haar groene ogen waren groot en angstig.

‘Ergens waar ze kan uitrusten en beter worden,’ zei tante Lorna.

‘Is het een gekkenhuis?’ vroeg ik.

‘Hou op met vragen stellen, Ida.’

‘Gaan wij naar het weeshuis?’

‘Nee. Jullie gaan een tijdje bij je grootmoeder wonen.’

‘Bij oma?’

‘Ja.’

‘Maar mams vindt haar niet aardig.’

‘Er is niemand anders die jullie in huis kan nemen. Oom Vernon en ik hebben niet genoeg ruimte voor kinderen,’ zei ze.

‘We zouden hier kunnen blijven tot mams terugkomt.’

‘Doe niet zo gek. Kom nu naar binnen om je te wassen.’

Ik zweeg terwijl ze mijn gezicht waste, mijn handen en nagels schrobde en me mijn zondagse kleren liet aantrekken.

‘Maak je laarzen vast en zorg dat je netjes blijft terwijl ik de koffers inpak.’

Ik ging op mijn ene knie zitten en begon mijn veters te strikken. ‘Wordt mams weer beter?’

‘Dat weet God alleen,’ zei ze.

Ik nam Frances mee naar buiten en ging op de verandatrap zitten. Nora kwam naast me zitten. Samen keken we naar het groene landschap en de vertrouwde huizen op de hellingen. Ik nam alles in me op en ademde de geur van het gras en het bos en de koeienvlaaien in, zodat ik die niet zou vergeten als we weg waren.

Zodra tante onze kleren in de koffers gestopt had, laadde oom Vernon ze in de achterbak van de open bestelwagen, samen met een paar kisten. Toen was het tijd om te gaan. Ik veegde het stof van mijn handen, holde de trap af en stapte in de auto, naast Nora. Oom startte de motor en we hobbelden de oprijlaan af, voorbij de houten hekpalen, de weg op.

Toen dacht ik eraan. ‘Frances... Ik ben Frances vergeten.’ Ik draaide me om en keek uit het achterraam. Ons huis was al aan

het verdwijnen; de rolgordijnen waren neergelaten, als gesloten oogleden. Boven aan de verandatrap kon ik nog net de ronde vorm van Frances onderscheiden. Maar oom stopte de auto niet. Tante legde haar hand op mijn hoofd, met gespreide vingers, en draaide mijn gezicht weer naar voren.

‘Niet achterom kijken, Ida,’ zei ze. ‘Daarmee maak je het jezelf alleen maar moeilijker.’

Zodra ze mijn hoofd losliet, draaide ik me om en keek weer uit het raam, maar ons huis was uit het gezicht verdwenen. Het enige wat ik kon zien was het donkere groen van het bos dat zich uitstreekte tot aan de horizon, waar de Ben Craeg stond, klein en alleen, en steeds verder weg.

Een roman over muziek, moederschap en dromen – en de onverbreekelijke band tussen zussen

De gelukkige kindertijd van Nora en haar zusje Ida eindigt abrupt als hun vader overlijdt. De meisjes trekken in bij hun grootmoeder, die Nora aanmoedigt haar muzikale talent te ontwikkelen. Ida gaat als kindermeisje werken, hartstochtelijk verlangend naar een eigen gezin.

Als Nora's droom in duigen valt, komt ze met haar man en kinderen dicht bij haar zus wonen, teleurgesteld en verbitterd. Ida, die waarschijnlijk nooit moeder zal worden, moet aanzien hoe Nora alles lijkt te hebben wat het leven de moeite waard maakt – maar er niets om geeft.

Louise Allan was werkzaam als arts, maar wijdt nu haar leven aan haar schrijfwerk. Ze woont in Tasmanië.

NUR 342

